

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА З 1955 ГОДА ●

● NO.47 (3215) ●

● ЧАЦВЕР, 16 СНЕЖНЯ, 2010

ШТОТЫДНЁВІК “ГОЛАС РАДЗІМЫ” МОЖНА ЧЫТАЦЬ У ІНТЭРНЭЦЕ: WWW.GOLAS.BY



Горад, дзе шануюць мінулае
Грынвальдская вуліца з’явілася на генплане забудовы новага жылога мікрараёна ў Полацку **Стар. 2**



Як дзве лазы вінаградныя...
У жыцці спрадвеку вельмі цесна перапляталіся лёсы беларусаў і малдаван **Стар. 3**



Свята пад купалам
Беларускі дзяржаўны цырк з’яе пасля рэстаўрацыі тысячамі агнёў і зоркамі на арэне **Стар. 4**

ПАДЗЕЯ

У заўтра крочым разам

На IV Усебеларускі народны сход у якасці ганаровых гасцей былі запрошаны найбольш актыўныя прадстаўнікі беларускіх суполак з самых розных краін

У спісе прадстаўнікоў беларускай дыяспары, запрошаных на ўсенароднае веча — амаль трыццаць прозвішчаў лідараў замежных суполак, вядомых нашых суайчыннікаў: з Арменіі, Аўстрыі, ЗША, Ізраіля, Казахстана, Кыргызстана, краін Прыбалтыкі, а таксама Польшчы, Расіі, Малдовы, Украіны. Сярод іх былі такія вядомыя людзі, як двойчы Герой Савецкага Саюза, лётчык-касманаўт Пётр Клімук, старшыня Саюза беларусаў Латвіі Валянціна Піскунова, дырэктар Рыжскай беларускай асноўнай школы Ганна Іванэ, прэзідэнт Аб’яднання беларускіх грамадскіх арганізацый Літвы Раман Вайніцкі, старшыня праўлення Беларускага грамадска-культурнага таварыства ў Польшчы Ян Сычэўскі, старшыня рады Федэральнай нацыянальна-культурнай аўтаноміі “Беларусы Расіі” Валерыі Казакоў і іншыя.

Выступаючы з трыбуны форуму, старшыня Асацыяцыі беларусаў Эстоніі Ніна Савінава заявіла аб



Касманаўту Пятру Клімуку было цікава сустрэцца з дэлегатамі сходу

тым, што Беларусь павінна як мага актыўней выкарыстоўваць магчымасці суайчыннікаў за мяжой. Яна выказала пажаданне, каб на наступным Народным

сходзе часцей гучала беларуская мова. Ніна Савінава перадала прывітанне ад землякоў Прэзідэнту Аляксандру Лукашэнку. “Рэдка якога прэзідэнта завуць

“Бацька”. Хачу нагадаць, што ў вас ёсць 10 мільёнаў беларусаў у Беларусі і каля 3 мільёнаў — за яе межамі. І мы чакаем, што вы выкарыстаеце наш патэнцыял”,

— сказала яна. Прэзідэнт адгукнуўся на прапанову: “Мы вас чакаем, нам вас так не хапае. Прыезджайце да нас!”

На другі дзень пасля

заканчэння Усебеларускага народнага сходу прайшлі сустрэчы з суайчыннікамі ў апарце Упаўнаважанага па справах рэлігій і нацыянальнасцяў, беларускім таварыстве “Радзіма”. На сустрэчах госці дзяліліся ўражаннямі ад форуму. “Галоўнае — нашы суайчыннікі з першых вуснаў даведаліся, чым жыве сёння Беларусь, якія праблемы вырашае ў сферы эканомікі, сацыяльнага жыцця, — раскажаў старшыня таварыства “Радзіма” Максім Дубянок. — Лідары дыяспары падтрымалі ідэю, што гучала на форуме: больш актыўна прыцягваць да беларускага руху моладзь. І да нашага таварыства яны выказалі пажаданне: спрыяць наладжванню сувязяў паміж беларускімі суполкамі замежжа”.

З каштоўнымі падарункамі паехала з Бацькаўшчыны ў Ерэван старшыня беларускай сябрыні Арменіі “Беларусы” Ірына Пагасян. У апарце Упаўнаважанага ёй уручылі тры зробленыя на заказ суполкі прыгожыя нацыянальныя касцюмы.

ЗЕМЛЯКІ

Замова на шчасце

Калі нядаўна ў Цюменскай вобласці праходзілі Дні беларускай культуры, гарады і вёскі рэгіёна апранулі свае лепшыя ўборы, віталі ўдзельнікаў мастацкай самадзейнасці, майстроў народных рамёстваў. Мілагучная беларуская мова чулася ў дзіцячых садках, школах, бібліятэках, дамах культуры.

Пачыналіся Дні з творчай сустрэчы Ганаровага консула Беларусі ў Цюмені Уладзіміра Шуглі з ветэранамі, студэнтамі, паэтамі і празаікамі. Гаварылі пра тое, як важна сёння мацаваць беларуска-расійскае сяброўства. А ўрачыстае адкрыццё ў Цюмені Дзён беларускай культуры запомнілася ўсім як дзень цёплых усмешак, яркіх рознакаляровых строяў. Для шматлікіх гасцей мы зладзілі знаёмства з плёнам творчасці цюменскіх майстроў. Як вядома, менавіта ў рамёствах душа народная праяўляе свае нябачныя воку ўласцівасці, у традыцыйных

прадметах побыту ўсё выверана стагоддзямі, усё незвычайна хораша — і няма нічога лішняга. Зрэшты, добра зробленыя рэчы важна і прадставіць прыгожа. Любоў Фуфаева паказала свае вырабы з саломкі “Дакрананне да вытокаў”, Надзея Азарэнка зрабіла выставу “Ручнік — беларускі манускрыпт”, Вольга Грыгор’ева зладзіла экспазіцыю “Чарадзейная лаза”. Вышывальшчыца Галіна Бязгодава прэзентавала свае творы ў раздзеле “Ніткі часу”, а Надзея Аніканава сабрала выставу прадметаў побыту “Народныя матывы”.

Можна падзвіцца жывучасці беларускіх народных рамёстваў, мовы, песень у рэгіёне! Як вядома, нашы продкі, выпраўляючыся ў другой палове XIX стагоддзя ў Сібір “па зямлю і лепшую долю”, прынеслі з сабой у суровы край і свае шматвяковыя звычаі, традыцыі. Іх і сёння беражна захоўваюць нашчадкі перасяленцаў. Гэта, напрыклад, удзельнікі народнага фальклорнага ансамбля “Россияночка”, якім кіруе Надзея Вычужаніна з сяла Ярмакі Вікулаўскага раёна, і самадзейныя артысты з народнага фальклорна-этнографічнага ансамбля

“Вячоркі” сяла Вікулава. Апошні гурт, якім кіруе заслужаны работнік культуры Расіі Валянціна Міхіенка, — удадальнік Гран-пры Усерасійскага фэсту беларускіх зямляцтваў у Маскве, удзельнік “Славянскага базару ў Віцебску”. Два гурты і зладзілі яркую, з элементамі народных абрадаў дзею “Вяртанне да вытокаў. Родная мова” — так адкрывалася канцэртная праграма. Старадаўнія песні ў іх выкананні быццам ажывалі, гукі, здавалася, пераліваюцца ўсімі колерамі вяселькі, арганічна гучала мова і беларуская, і руская. → **Стар. 2**

ВЕСТКА

Час добрых навінаў

Анатоль Нязванаў

Традыцыйныя друкаваныя выданні ўсё больш саступаюць свае пазіцыі ўсюдысным інтэрнэт-СМІ. Найстарэйшыя газеты, што выдаюцца дзесяцігоддзямі, сыходзяць у вэб-прасторы, а то і зусім знікаюць з медыясферы, і да гэтага нікому няма справы. Што зробіш, законы рынку... На гэтым фоне з’яўленне новай газеты ўжо само па сабе факт характэрны. А ўжо тым больш калі гаворка ідзе аб выданні, прысвечаным падзеям у Беларусі. → **Стар. 2**

ЗЕМЛЯКІ

Замова на шчасце

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)

Улітаратурна-музычнай кампазіцыі “Сястрыца родная” Аляся Азарэнка і Юлія Чарапанова расказалі, як у розны час і па розных прычынах пакідалі беларусы Бацькаўшчыну, ды заўсёды цёпла згадваюць пра яе, сваякоў. Дзяўчаты, як дзве галубкі, што выпырхнулі з бацькоўскага гнязда і жывуць у розных краях, тужылі, хваляваліся адна за другую. Атрымалася так вытанчана, прыгожа — аж да слёз...

Кранула патаемныя струны беларускіх душаў і народная замова-малітва: яе прамаўлялі на шчасце і добрую долю нашы продкі пры нараджэнні дзіцяці. А запісалі замову толькі летась: беларусы Цюмені сумесна з супрацоўнікамі Цюменскага навуковага цэнтра Расійскай акадэміі навук збіралі фальклорна-этнаграфічны матэрыял па месцах кампактнага пражывання супляменнікаў.

Бурныя апладысменты за службу ансамбля “Зярнятка”, якім кіруе Алена Гардубей, з дзіцячага сада №176. Малыя не толькі прыгожа спявалі, але і жвава танцавалі. Яркімі фарбамі ўпрыгожыў святы і дзіцячы харэаграфічны ансамбль “Акварэль” пад кіраўніцтвам Надзеі Цялежкінай і Наталлі Носавай. Яшчэ адна прыгожая нотка ў партытуры свята — выступленне ўдзельнікаў дзіцячай вакальнай студыі “Вясёлка”. Яе некалькі гадоў таму на Ішымскай зямлі, у сяле Дзясятва стварыла Алена Антончанка — бо змагла зацікавіць дзяцей беларускай культурай, яны цяпер ахвотна збіраюцца на рэпетыцыі і з бліжэйшых вёсак. Ужо ведаюць: стагоддзямі беларускі народ ствараў самабытныя на-



Дні беларускай культуры сабралі ў Цюмені нашых землякоў

родныя святы, што сталі традыцыйнымі і ў Сібіры. На сцэне “Вясёлка” паказвала фрагменты з абрады Гуканне вясны: дзеці з імпэтам чыталі заклічкі, гукалі вясну, выпускалі белых папярочных жаўрукоў. З Дзясятва прыехаў і вакальны гурт “Жывіца”, якому сёлета — 5 гадоў. Дарэчы, да гэтых угодкаў пры падтрымцы камітэта па справах нацыянальнасцяў Цюменскай вобласці быў выпушчаны прыгожы буклет. Выступленне жартыстаў было яркім, па-майстэрску выконваліся меладычныя і шчырыя, вясёлыя і жартуўныя песні.

І беларускія цымбалы дадалі святую нацыянальнага каларыту: светла і радасна гучалі яны ў руках мастацкага кіраўніка ансамбля “Палессе” Тамары Грыгор’вай. У складзе ж ансамбля іграюць студэнты цюменскіх каледжаў і вуні, і нават па-

пулярныя творы яны імкнуцца выканаць свежа, па-новаму.

У фінале канцэрта на сцэну выйшлі артысты вядомага далёка за межамі Цюменшчыны народнага ансамбля “Лянок”, якім кіруе Клаўдзія Зуева. Высокае майстэрства, багаты сцэнічны досвед спрыялі таму, што артысты ўжо ўганараваны на шматлікіх фэстах: беларускіх зямляцтваў у Маскве і “Радзіма мая — Беларусь” у Томску. “На белых крылах” у горадзе Губкінскі, “Сібірскія крыніцы” ў Цюмені, “У гасцях у Лявоніхі” ў Новасібірску. Выступаў Лянок і на этнічнай Радзіме — на Міжнародным фэсце “Сожскі карагод” у Гомелі і “Пеўчае поле” на Міншчыне.

Як бачым, талентаў з беларускай крывінкай на Цюменскай зямлі — багата. Лепшыя з іх, а таксама актывісты беларускага руху атрымалі ганаровыя гра-

маты, падзячныя лісты ад Упаўнаважанага па справах рэлігій і нацыянальнасцяў, старшыні камітэта па справах нацыянальнасцяў Цюменскай вобласці, пашла Беларусі ў Расіі. Так адзначаны іх “вялікі ўклад ва ўмацаванне міжнацыянальных стасункаў, захаванне і развіццё народных традыцый, культуры і з нагоды актыўнага ўдзелу ў падрыхтоўцы і правядзенні Дзён беларускай культуры”. А калі пад фінальную песню “Если ты в моем сердце, Россия, / Значит, в сердце моем — Беларусь” на сцэну выйшлі ўсе самадзейныя артысты, яна асвяцілася яркімі, самабытнымі беларускімі строямі, непаўторнымі галасамі і фарбамі. Тыя радасць, цяпло ад сустрэч з землякамі застаюцца ў сэрцах надоўга.

Уладзіслаў Татарынаў, кіраўнік аддзела беларускай культуры цюменскага Палаца нацыянальнай культуры “Будаўнік”

Час добрых навінаў

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)

Добрая навіна прыйшла з ЗША. Зусім нядаўна там аднавіла выхад газета “Беларускі час” — выданне для беларусаў, якія пражываюць за мяжой.

Газета “Беларускі час” выйшла тыражом у 2 тысячы экзэмпляраў на асабістыя срэды ўдзельнікаў праекта. Сваю творчую місію журналісты выдання вызначаюць так — стварэнне рэсурсу, які прадстаўляе альтэрнатыву той інфармацыі пра Беларусь, якой сёння шмат у замежнай прэсе. Галоўны рэдактар газеты і натхняльнік праекта — Юрый Васілеўскі — наш суайчыннік. Мы звязаліся з ім, і ён пагадзіўся адказаць на нашы пытанні.

— **Юрый, вы ўзяліся за няпростую справу. Выдаваць газету ў Нью-Ёрку ды яшчэ на грамадскіх пачатках рызыкаўна. Раскажыце, калі ласка, пра вашу выданне: на каго разлічаны “Беларускі час”, якая ў яго мэтавая аўдыторыя?**

— Безумоўна, выданне газеты справа клопатная, але мы ж не пачыналі з нуля. “Беларускі

час” выдаваўся і раней, цяпер мы толькі аднаўляем выпуск гэтай газеты. Так што свая чытацкая аўдыторыя ў нас ужо сфарміравана. Гэта нашы суайчыннікі, якія пражываюць за межамі Бе-



ларусі, дакладней, актыўная іх частка. Людзі, якія не страцілі сувязь з Радзімай, якія актыўна ўдзельнічаюць у рабоце беларускіх і славянскіх арганізацый дыяспары. Прычым не толькі ў

ЗША, Канадзе, але і ў іншых краінах, дзе жывуць нашы землякі.

— **Вы прафесійны журналіст і можаце ацаніць тое, як падаецца інфармацыя пра падзеі ў Беларусі ў амерыканскіх СМІ. Як вы лічыце, аб нашай краіне за мяжой пішуць аб’ектыўна?**

— У амерыканскай прэсе, як англамоўнай, так і ў той, якая выдаецца на рускай мове, хоць і ў меншай ступені, пераважае, вядома, негатыву ў асвятленні падзей у Беларусі. Інфармацыя падаецца прадуманая, я б сказаў нават вельмі тэндэнцыйна. Але нягледзячы на гэта нашы суайчыннікі, як і выхадцы з іншых краін былога СССР, у большасці сваёй ацэньваюць сітуацыю ў Беларусі хутчэй у пазітыўных танах.

— **У вас няма асцярогі, што ваша газета не вытрымае канкурэнцыі ў больш агрэсіўных інтэрнэт-выданняў, таксама разлічаных на беларускую дыяспару ў ЗША і Канадзе?**

— Сапраўды, друкаваныя выданні Амерыкі перажываюць цяпер не лепшыя часы. Але

ў сферы СМІ, якія выдаюцца прадстаўнікамі дыяспары, ёсць свой некамерцыйны сегмент, які не жыве па законах рынку. Тут дзейнічае ідэяная, нават ідэалагічная канкурэнцыя. Ад іншых беларускіх друкаваных выданняў ЗША наша газета адрозніваецца сваёй пазіцыяй. Мы не падаляем ультранацыяналістычную апазіцыйную ідэалогію часткі нашых суайчыннікаў і з’яўляемся плюралістычным, адкрытым выданнем. Мы імкнёмся выказаць сваё бачанне і разуменне розных аспектаў жыцця беларусаў. У нас ёсць сваё разуменне мінулага і сучаснага беларускай дыяспары, якое моцна адрозніваецца ад нацыяналістычных стэрэатыпаў і ідэалагічных устаноў беларускай палітычнай апазіцыі.

І потым, акрамя друкаванага варыянта газеты, пачаў працаваць і наш інтэрнэт-партал. Дарэчы, некаторыя нашы матэрыялы будуць прадстаўлены выключна ў электронным фармаце. Так мы спадзяемся не толькі захаваць нашых старых чытачоў і аўтараў, але і набыць новых.

Горад, дзе шануюць мінулае

Грунвальдская вуліца з’явілася на генплане забудовы новага жылога мікрараёна ў Полацку

Дзіяна Курыла

Рашэнне аб прысваенні вуліцы такой назвы прынята дэпутатамі Полацкага гарсавета пасля грамадскага абмеркавання. Па словах намесніка старшыні Полацкага гарвыканкама Мікалая Ільющэнкі, забудова Грунвальдскай вуліцы пачнецца ўжо ў 2011 годзе.

Ідэя з’яўлення ў Полацку Грунвальдскай вуліцы належыць Полацкаму зямляцтву. Яго члены лічылі, што такім чынам у Полацку павінна быць адзначана 600-годдзе знакамітай бітвы, якое святкавалася ў 2010 годзе. У той далёкай бітве аб’яднаныя сілы Вялікага Княства Літоўскага і Польскага Каралеўства разграмілі армію Тэўтонскага ордэна. Вялікі ўклад у Грунвальдскую перамогу ўнеслі беларускія харугвы. Полацкі полк сярод іх быў адным з самых буйных і добра ўзброеных. Мужнасць палачан не засталася незаўважанай ні сучаснікамі, ні гісторыкамі.



На вуліцах Полацка

Характэрна, што ўсе назвы вуліц у новым жылым мікрараёне звязаны з гісторыяй Полацка. Зусім нядаўна тут з’явіліся вуліца Івана Хруцкага — знакамітага мастака, выхадца з Полацкай зямлі, вуліца камбрыга Аляксея Зыгіна, пад камандаваннем якога савецкія салдаты гераічна абаранялі Полацк летам 1941 года, праспект дойліды Іаана, які стварыў у XII стагоддзі Спаса-Праабражэнскі храм.

Па словах Мікалая Ільющэнкі, папаўняючы гарадскую тапаніміку, старажытны Полацк зыходзіць з еўрапейскіх прыныцаў назваў вуліц: прысвойваць імёны тых, хто праславіў гэты край. “Такім чынам мы фарміруем імідж Полацка як горада, дзе памятаюць і шануюць сваё мінулае, ганарацца Радзімай”, — падкрэсліў суразмоўца.

ПАБРАЦІМЫ

Як дзве лазы вінаградныя...

У жыцці спрадвеку вельмі цесна перапляталіся лёсы беларусаў і малдаван

Лявон Целеш

Сёлета мне пашчасціла быць на сядзібе малдаваніна Васіля Міхайлавіча Семьянюка ў вёсцы Баравікі на Дзяржыншчыне, калі там урачыста адзначалі Дзень незалежнасці Малдовы. Пасля той сустрэчы захацелася больш даведацца пра людзей Малдовы і нашы стасункі.

Карані сяброўства ў нас вельмі даўнія. Як сведчыць гісторыя, яшчэ ў 1374 годзе сын наваградскага князя Карыята Юрый быў запрошаны на пасад гаспадара Малдовы. А ў 1399-м на берагах Ворсклы, левага прытока Дняпра, была значная бітва войскаў Вялікага Княства Літоўскага на чале з князем Вітаўтам і татарскай Залатой Арды. На баку нашых продкаў, іх называлі ліцвінамі, храбра змагаліся і малдаване. І ў 1410-м, на Грунвальдскай бітве нашы продкі былі попалены. Польскі гісторык, дыпламат XV стагоддзя Ян Длугаш сцвярджаў: на баку саюзных войскаў пад кіраўніцтвам князя Вітаўта і караля Польшчы

Ягайлы ваявалі і малдаўскія сечкары — у атрадах нацыянальнага героя Чэхіі Яна Жыжкі. Найбольшага росквіту тагачасная Малдова дасягнула ў XV стагоддзі, калі княствам кіраваў Стэфан Вялікі, Штэфан чэл Марэ. Тады ж, дарэчы, квітнела і Вялікае Княства Літоўскае.

У Вялікую Айчынную вайну народам давалося сумесна змагацца з нямецка-фашысцкімі захопнікамі. Сёлета і ў Беларусі, і ў Малдове ўшаноўвалі салдатаў Перамогі. І нека пасол Малдовы ў Беларусі Георгій Хіарэ, прымаючы нас з Васілём Семьянюком, у сяброўскай гутарцы раскажаў аб тым, што яго бацька, Мікалай Георгіевіч, ураджэнец горада Вулканешты, не толькі ўдзельнічаў у вызваленні Беларусі ад фашыстаў, але і першае баявое хрышчэнне атрымаў на нашай зямлі. Пазней з вызваленчымі баямі Мікалай Хіарэ прайшоў усю Беларусь, вызваляў Польшчу, дайшоў да Берліна. Тройчы быў паранены, яго гераізм і мужнасць адзначаны ўзнагародамі.

Помняць у Беларусі і

ўраджэнца Слабадзейскага раёна Малдовы Сяргея Іванавіча Балгарына. Наводчык станкавага кулямёта, яфрэйтар Балгарын вызначыўся ў баях за Віцебскую і Гродзенскую вобласці — за гэта яму было прысвоена званне Героя Савецкага Саюза.

Жыццё вельмі цесна пераплятае лёсы беларусаў і малдаван. Напрыклад, жыве ў вёсцы Баравікі сціплая, працавітая жанчына Ала Аляксееўна Кананок. Яе бацькі былі родам з Брагінскага раёна Гомельшчыны, сама ж яна нарадзілася ў Малдове, у горадзе Каменка. Там бацька, Аляксей Амбросіевіч Ціханенка, праходзіў воінскую службу, там і застала іх вайна. З першых яе дзён старшы лейтэнант, а затым капітан Ціханенка ўдзельнічаў у жорсткіх баях, а пры фарсіраванні Днястра загінуў. Дзе пахаваны — невядома, але ў кнізе “Памяць. Брагінскі раён” яго імя ёсць у спісе загінулых воінаў. Даведаўся я і пра тое, што генерал-лейтэнант Віктар Пятровіч Тоўсты, ураджэнец Дзяржынскага раёна, удзельнічаў у баях



На святах у беларускіх малдаван заўсёды ў пашане добрая песня

пад Сталінградам, Ленінградам, вызваляў Малдову, Румынію, Югаславію. Зрэшты, прыкладаў такіх можна прывесці сотні. Мне ж успомнілася, што ў 60-я гады курс гісторыі на геафаку Белдзяржуніверсітэта выкладаў прафесар Дзмітрый Пятровіч Жмураўскі. Ён родам з Магілёўшчыны, з Клімавіцкага раёна. Нам, студэнтам, раскажаў, што быў на фронце з першых дзён вайны, удзельнічаў у Курскай бітве, Корсунь-Шаўчэнкаўскай і Яска-Кішыніўскай аперацыях. Асабліва ж вызначыўся наш

зямляк-кулямётчык Жмураўскі на малдаўскай зямлі. За фарсіраванне аднаго з прытокаў ракі Прут яму было прысвоена званне Героя Савецкага Саюза.

Ураджэнец Пухавіцкага раёна Уладзімір Віктаравіч Вайцэховіч таксама прайшоў многія ваенныя дарогі, узнагароджаны ардэнамі і медалямі. Адваяваўшы, застаўся ў Малдавіі, скончыў Кішыніўскі сельгасінстытут, стаў доктарам навук, доўгі час працаваў выкладчыкам. Наш зямляк жыве ў Кішыніве, ён ганаровы грамадзянін Малдовы. У

памяць пра воінаў-ветэранаў Уладзімір Віктаравіч у двары свайго дома стварыў клуб-музей “Гвардзеец”. На стэндах музея шмат фотаздымкаў ветэранаў вайны, тут збіраецца беларуская сябрына, гучаць беларускія песні і прыгожыя вершы.

І цяпер, у мірныя часы, беларусаў і малдаван звязваюць моцныя сувязі. Мацнеюць культурныя, турыстычныя кантакты. Гаворачы вобразна, лёсы людзей Беларусі і Малдовы перапляліся цесна і плённа, быццам дзве жыватворныя вінаградныя лазы.

КІНАСЕАНС

Постаці ля старых муроў

Стваральнікі першага беларускага фільма жахаў працягваюць традыцыі Уладзіміра Караткевіча

Яня Пакроўская

Рэжысёр стужкі “Масакра” Андрэй Кудзіненка разлічвае рэанімаваць жанр хорару ў беларускім кіно. Ці спраўдзіцца ягоньня чаканні, пакажа час. Пакуль жа карціна выклікала шмат супярэчлівых водгукаў і непадробную цікавасць публікі. Кіназнаўцы ўжо прадказваюць “Масакры” “пракатныя рэкорды”. Жанр фільма вызначаны ўласна рэжысёрам: “бульба-хорар”, што значыць “камічны жахі”, гэтакі грывучы мікс з іроніі, драмы і містыкі. Сам Кудзіненка прапапоўвае ставіцца да яго працы з гумарам. “Фільм жахаў — толькі прывабныя словы, абалонка, прызначаная для таго, каб прывесці ў кіназалы масавага глядача, — трапна заўважыла галоўны рэдактар часопіса “На экраны” Людміла Перагудава. — Насамрэч гэта вельмі інтэлектуальная карціна”.



Адзін з эпізодаў фільма з удзелам мядзведзя Сцяпана

Слова “масакра” азначае жорсткае забойства, сучаснае масавае вынішчэнне. Асновай для сцэнара сталі навела Праспэра Мэрымэ “Локіс” ды старабеларускія паданні. Крытыкі адзначаюць, што фільм працягвае традыцыі Уладзіміра Караткевіча. Дзеі разгортваюцца ў 60-я гады XIX стагоддзя, змрочны час, калі ў “Северо-Западном крае” Расійскай імперыі было жорстка падаўлена нацыянальнае паўстанне пад кіраўніцтвам Кастуся Каліноўскага. Такая атмасфера вельмі пасуе да жанру хорар. Але толькі гістарычны антураж у падмурак “Масакры” стваральнікі стужкі не клалі. “Гэта фільм пра нашу гісторыю, нашу краіну ды пра каханне”, — адзначаў сам рэжысёр. Між іншым, наступны містычны трылер на “Беларусьфільме” будзе здымацца паводле знакамітага “Шляхціца Завальні”. Прозу Яна Баршчэўскага змясціць з “Бесамі” Фёдара Дастаеўскага.

На месцы здымкаў у сядзібе Чацвярцінскіх у пасёлку Жалудок, на Гродзеншчыне, дзякуючы кінапраекту былі вынесены горы смецця, пагаўлены шыбы, умацаваны сцены ды ўзноўлена лясвіца. Мастак-пастаноўшчык Артур Клінаў упрыгожыў сядзібны двор цудоўнымі скульптурамі з “беларускага золата” — саломы. З беларускіх вядомых акцёраў у “Масакры” здымаліся Святлана Зеляноўская, Алег Гарбуз, Аляксандр Колбышаў, Сяргей Журавель, з расійскіх — Дзмітрый Мілер, Андрэй Назімаў. Самы абаяльны акцёр у фільме — мядзведзь Сцяпан, сапраўдны кіназорка: ён зняўся аж 8 стужках.

Цяпер фільм паказваюць ў кінатэатрах краіны. Дарэчы, шанцы пабачыць “Масакру” ёсць не толькі ў жыхароў былой савецкай прасторы: карціну плануецца выпусціць на DVD на англійскай мове.

Новае жыццё фаліянта

Беларускія навукоўцы змогуць вывучаць “Жыццё Ефрасінні Полацкай” па лічбавай копіі

Таццяна Кірушчанка

Кнігу XVI стагоддзя, якая захоўваецца ў фондзе Пагодзіна Расійскай нацыянальнай бібліятэкі (Санкт-Пецярбург), адзнялі супрацоўнікі выдавецтва Беларускага экзархата па просьбе вучоных Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі.

“Жыццё Ефрасінні Полацкай” — выдатны помнік старажытнага усходнеславянскага пісьменства. Лічыцца, што жыццё было напісана ў канцы XII стагоддзя ў Полацку. Усяго існуе больш за 180 спісаў XVI—XVIII стагоддзяў, але ўсе яны захоўваюцца за межамі Беларусі (у кнігасховішчах Расіі, Літвы, Украіны), што ўскладняе работу са старажытнымі кнігамі.

“Дзякуючы электроннай копіі рукапісу адкрываюцца шырокія магчымасці яе далейшага вывучэння для вучоных і ўсіх тых, хто цікавіцца нашым мінулым, пісьмовай спадчынай. Гэта падарунак усім вернікам-хрысціянам Беларусі, падарунак Полацкай зямлі, што ўзгадала князеўну-ігуменню”, — раскажала старшы навуковы супрацоўнік аддзела гісторыі

Інстытута мовы і літаратуры імя Якуба Коласа і Янкі Купалы НАН Беларусі Эльвіра Ярмоленка.



Ікона Ефрасінні Полацкай

Копія дае магчымасць пазнаёміцца з “Жыццём” усім жадаючым, дапамагае аднавіць тэкст рукапісу. Гэта ў перспектыве можа быць выкарыстана пры стварэнні архіва царкоўнаславянскіх тэкстаў, якія былі распаўсюджаны на землях старажытнай Беларусі.

Пачатак гэтай працы ўжо пакладзены. Так, раней быў адноўлены тэкст Слуцкага Евангелля XVI стагоддзя і вывучаны яго моўныя асаблівасці.



На рэпетыцыі ў Беларускам цырку — усё як на сапраўдным прадстаўленні

Свята пад купалам

Беларускі дзяржаўны цырк ззяе пасля рэстаўрацыі тысячамі прэм'ерных агнёў і таленавітымі зоркамі на арэне

Яня Пакроўская

У мяне да цырка любоў асаблівая: калі маленькай дзяўчынкай я пабачыла тыграў, то ад захаплення ўпершыню вымавіла — родныя кажучь: ррыкнула! — гук “р”. Прайшло дваццаць гадоў, а ўражанні ад паходаў у знакамты будынак на сталічным праспекце Незалежнасці па-ранейшаму моцныя. Цырк — гэта духавы аркестр, імпазантны імпрэсарыё ў белым гарнітуры, паветраныя гімнастыкі, якія, нібыта вялікія матылькі, лунаюць пад самым купалам, жанглёры, пацешныя клоўны... І заўсёды мора шчасця ў дзіцячых вачах!

Адрэстаўраваны будынак цырка ў Мінску сапраўды ўражае: чатыры зменныя арэны, мабільны басейн даюць магчымасць у адным прадстаўленні паказваць нумары на манежы, лёдзе і вадзе. Ды і новыя акустычныя сістэмы і святлатэхніка на вышыні. У антракце многія аглядаюць

экспанаты ў Музеі гісторыі цырка, фатаграфуюцца з забаўнымі камедыянтамі ля галоўнага ўваходу. А якая прыгожая калекцыя цацачных клоўнаў! Яе падарыў беларусам дырэктар літоўскага цырка Пятрас Варакоіс. Можна і проста прайсціся па калідорах, падзівіцца на новы інтэр'ер. Ён раскошны: амаль дзве сотні бронзавых ліхтароў, прэзентаваныя Маскоўскім метрапалітэнам, заліваюць усё зіхоткім святлом, у крэслах з натуральнага дрэва, абабітых аксамітам, утульна сядзіцца нават непаседам, ад крышталёвых жырандоляў разбягаюцца ў розныя бакі сонечныя зайчыкі...

Велічнаму будынку адпавядае і шыкоўная прэм'ерная праграма, удзельнікі якой выходзілі на лепшыя манежы цыркаў свету і нават уключаны ў Кнігу рэкордаў Гінеса. Белыя левы паслухмяна пераскокваюць з тумбы на тумбу... Самаркандскія белыя вярблюды, пабачыць якіх лічыцца

ця вялікім шчасцем, скачуць галопама па манежы... А яшчэ — загіпнатызаваныя кракадзілы... Коні, што вольна гуляюць па манежы без збруі. “Мне даўно хацелася зрабіць такі выступ, каб сам конь здолеў праявіць сябе, — прызналася мне перад прэм'ерай наезніца Вольга Дзягілева. — Жывёлы ж цікавыя ў імправізацыі не менш за людзей”. Нумар “Гішпанія. Гарэра”, у якім Вольга выходзіць на манеж разам з танцоўшчыцай Яўгеніяй Емельянавай ды жарабкамі Гошам і Філімонам, — добрае таму падцвяржэнне.

У планах дырэкцыі цырка — стварыць уласную школу ды запрасіць у Беларусь выступаць і праводзіць майстар-класы еўрапейскіх зорак. У Мінску для гэтага ёсць усё неабходнае.

Дарэчы. Першы ў нашай краіне стацыянарны цырк з'явіўся яшчэ 126 гадоў таму. Той драўляны будынак стаяў на Саборнай плошчы — сённяшняй плошчы Свабоды.

ВЕДАЙ НАШЫХ!

Эфект павольнай экспазіцыі

Пётр Арэшка

Фотаздымак Алега Грыцкевіча з Беларусі быў прызнаны лепшым на прэстыжным конкурсе National Geographic

Пераможны фотаздымак “Перапаўненне святых вод” Алега Грыцкевіча зрабіў у жніўні 2009-га ў Індыі, пад час паводкі на рацэ Ганг. Майстэрства, вядома ж, заўсёды важнае ў працы фатографа. А тут яму яшчэ і пашанцавала аказацца ў патрэбны момант у пэўным месцы. “На фатаграфіі — вяршыня затопленага індуйскага храма ў горадзе Варанасі, — удакладняе Алег. — Знята з балкона гатэля са штатыва”. Працяглы час экспазіцыі размывае дэталі, чым на здымку ствараецца адчуванне нейкай пазарэальнасці. А такі эфект тут якраз і дарэчы, бо, як тлумачыць вандароўнік, метрах у пяцідзесяці ад храма знаходзіцца Манікарніка Гхат — культывае месца на Гангу для крэмацыі.

Фотаздымак “Перапаў-

ненне святых вод” прызнаны лепшым на міжнародным фотаконкурсе “Самыя дзіўныя фатаграфіі National Geographic”. Дарэчы, на творчае саборніцтва, якое праводзілі разам тэлеканал National Geographic, тэлекампанія НТВ-ПЛЮС пры падтрымцы часопіса National Geographic, было прадстаўлена больш за 2200 работ. А здзівіць журы трэба было нечым такім, што складана сустрэць у звычайным жыцці ці падарожжы.

38-гадовы Алег Грыцкевіч родам з Расіі, з 1985 года жыве ў Беларусі. Ён вопытны велагоншчык: у 1995-м быў адзіным прадстаўніком ад СНД у кругасветнай велагонцы АХА World Ride'95. З таго часу і любіць далёкія вандроўкі. Цяпер шмат падарожнічае, з 2003 года здзяйсняе штогадовыя працяглыя экспедыцыі па краінах Азіі, цікавыя ўзыходжанні на вяршыні Тыбета, прывозіць салідныя фатаграфіі з Індыі, В'етнама, Камбоджы, Паўночнага Тайланда.



Пераможны фотаздымак Алега Грыцкевіча

НАВАКОЛЛЕ

Запаведны куток у сталічным прадмесці

Біязаказнік “Лебядзіны” вельмі ўражае тых, хто бачыць яго ўпершыню

Іна Ганчаровіч

Уявіце сабе: рухаешся з Мінскай калыцавой аўтадарогі па праспекце Пераможцаў да велічнага комплексу Мінск-Арэна — а справа люстра вады, лебедзі плаваюць. Цяпер гэта адно з нямногіх месцаў у межах амаль двухмільёнага горада, дзе такая некрунутая прырода, дзе гняздуецца тысячы птушак.

Некаторыя называюць “Лебядзіны” прыгожай пярлінай Мінска, можа, і не ведаючы, што яна з'явілася на месцы былых распрацовак торфу. Добры прыклад таго, якая вялікая ў прыроды сіла



Тэрыторыя даверу

жыцця. Дарэчы, запаведны куток зберагла ад наступу горада пара беласнежных лебедзяў: гадоў 25 таму яны пасялілася на сажалцы. Самі залітыя вадой ямы ды

кар'еры, пэўна ж, і асушыць даўно маглі б, а супраць прыгожых і патым часе вельмі рэдкіх, занесеных у Беларусь ў Чырвоную кнігу лебедзяў-шыпуноў не пайшоў аніводзін генплан...

“Смела можна казаць: практычна ўся лебядзіная папуляцыя Беларусі родам адгэтуль, — расказвае кансультант па стварэнні адукацыйнага пункта ў заказніку “Лебядзіны” Сяргей Зуёнак. — Дзякуючы першай лебядзінай сямейнай пары тэрыторыя была ўзята пад ахову дзяржавы і 27 снежня 1984 года атрымала статус заказніка”.

Каштоўны заказнік не толь-

кі як калыска для лебедзяў — на адносна невялікай, каля 50 гектараў, плошчы, як аказалася, багата і іншых жывых арганізмаў. Біёлагі налічылі там 317 відаў раслін, у вадаёме — 10 відаў рыб, 7 відаў рэптылій, на тэрыторыі водзіцца 11 відаў млекакормячых. І амаль сто відаў птушак, адзінаццаць з якіх занесены ў Чырвоную кнігу! “Калі ўлічыць, што ўсяго ў краіне сустракаецца 320 відаў птушак, то практычна трэць з іх можна паглядзець і паслухаць у “Лебядзіным”, прыехаўшы на ўлонне прыроды на гарадскім транспарце, — удакладняе С. Зуёнак. — Для жыхароў і гасцей Мінска такая блізкасць да прыро-

ды — вялікая выгода, наўрад ці ў якой іншай еўрапейскай сталіцы ёсць нешта падобнае”.

Тэрыторыя заказніка — выдатнае месца для экалагічнай адукацыі школьнікаў і студэнтаў, арганізацыі экатураў. Першыя крокі ў гэтым кірунку ўжо зроблены: сёлета стартаваў праект ПРААН “Павышэнне экалагічнай інфармаванасці моладзі праз заснаванне і развіццё “Зялёных школ у Беларусі”, спонсерам якога з'яўляецца і Еўрасаюз. У краінах Еўропы, дарэчы, сетка “Зялёных школ”, дзе юных грамадзян навучаюць беражлівым стаўленню з прыродай, аб'ядноўвае каля 40 тысяч навучальных устаноў.

Заснавальнік:

Рэдакцыя газеты «СБ»

Рэдактар

Віктар Харкоў

Адрас:

пр. Незалежнасці, 44,

Мінск, 220005

Рэгістрацыйнае пасведчанне № 61

Тэлефон рэдакцыі:

+375 17 288—12—80;

факс: +375 17 288—12—80

Бюро па рэкламе:

Тэл. +375 17 290—60—11

Е-mail:

golas_radzimy@tut.by

Газета надрукавана на

Рэспубліканскім

унітарным прадпрыемстве

«Выдавецтва «Беларускі Дом друку»

Аб'ём выдання:

1 друк. арк.

Тыраж: 1850

Заказ: 1279

Пазіцыі рэдакцыі і аўтараў, матэрыялы якіх

друкуюцца на старонках “Голасу Радзімы”,

могуць не супадаць.

© “Голас Радзімы”, 2010